

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DFE-WNF.0500.2.2026.AS
4173164.17337836.14125054
Warszawa, 26-03-2026

Nazwa adresata

Odpowiedź na interpelację

Autorzy interpelacji: posłowie Maciej Matecki, Paweł Sałek i Wojciech Michał Zubowski

Temat: zapasć w realizacji Programu „Czyste Powietrze”

Sygnatura: K10INT14520

Data: 9.01.2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

przedstawiam odpowiedzi na pytania dotyczące realizacji programu priorytetowego „Czyste powietrze” (dalej: Program). Odpowiedzi przygotowano z wykorzystaniem informacji otrzymanych od Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW).

- 1. Kto, kiedy i na podstawie jakich dokumentów prawnych podjął decyzję o wprowadzeniu średnich cen rynkowych do oceny wniosków o płatność (KPO i FEnIKS) w sprawach, które były już w obiegu prawnym, tj. w których zawarto umowy na podstawie poprzedniej wersji regulaminu?**

Stosowanie tabeli kosztów jednostkowych przy ocenie wniosków o płatność w Programie finansowanym w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (dalej: KPO) oraz Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (dalej: FEnIKS) zostało wprowadzone w 2025 r. Celem tego rozwiązania jest ujednocnienie i usprawnienie rozliczeń oraz zapewnienie racjonalnego i zgodnego z przepisami wydatkowania środków publicznych i unijnych.

Tabela została opracowana przez NFOŚiGW we współpracy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska (dalej: MKiŚ) oraz wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej: WFOŚiGW), na podstawie analiz rynku, danych z realizacji Programu oraz konsultacji z WFOŚiGW. Dokument opublikowano w czerwcu 2025 r. na stronie Programu.

Wprowadzenie tabeli nie wiązało się ze zmianą regulaminu Programu ani umów o dofinansowanie. Nie nałożono również nowych obowiązków na beneficjentów ani nie zastosowano rozwiązań o charakterze retroaktywnym.

Tabela kosztów jednostkowych ma charakter pomocniczy. Służy ujednoczeniu praktyki oceny wniosków o płatność w 16 WFOŚiGW, ogranicza rozbieżności interpretacyjne i usprawnia proces wypłaty środków. Nie stanowi podstawy prawnej rozliczeń.

Kwota dotacji wskazana w umowie o dofinansowanie ma charakter maksymalny. Ostateczna wysokość wsparcia jest każdorazowo ustalana na podstawie rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowanych. W uzasadnionych przypadkach WFOŚiGW dokonują indywidualnej oceny przedłożonej dokumentacji.

2. Czy została przygotowana wewnętrzna lub zewnętrzna analiza prawna zasadności i dopuszczalności tego typu rozwiązań? Jeżeli tak, proszę o jej udostępnienie.

W związku z wprowadzeniem tabeli kosztów jednostkowych nie sporządzano odrębnej, formalnej analizy prawnej. Wynika to z faktu, że nie zmieniono regulaminu Programu ani treści zawartych umów o dofinansowanie, a sama tabela nie ma charakteru normatywnego.

Dopuszczalność stosowania tabeli wynika bezpośrednio z obowiązujących przepisów dotyczących finansów publicznych, zasad rozliczania środków unijnych w ramach KPO i FEnIKS oraz konstrukcji umów o dofinansowanie. Umowy te określają kwotę dotacji jako maksymalną, natomiast jej ostateczna wysokość jest ustalana na etapie rozliczenia, na podstawie rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowanych.

Tabela kosztów jednostkowych została przygotowana jako narzędzie operacyjne, mające uporządkować praktykę rozliczeń, a nie jako akt prawny czy zmiana zasad Programu. Z tego względu nie stanowiła przedmiotu odrębnej analizy prawnej wymagającej udostępnienia.

3. Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska uznaje, że obecna praktyka stosowana przez WFOŚiGW – polegająca na obniżaniu dotacji, mimo zawartych umów, stosowaniu nowych tabel do wcześniejszych umów oraz wstrzymywaniu wypłat – jest zgodna z prawem, sprawiedliwa społecznie i etyczna?

WFOŚiGW nie obniżają dotacji. W szczególności należy wskazać, że:

- umowy o dofinansowanie przewidują wypłatę maksymalnej kwoty dotacji wyłącznie wówczas, gdy na etapie rozliczenia – na podstawie rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowanych – ustalona zostanie należąca dotacja na takim poziomie; jeśli koszty kwalifikowane są niższe, odpowiednio niższa jest także kwota dotacji, co wynika bezpośrednio z treści umowy,
- nie są stosowane nowe regulaminy, a tabela kosztów jednostkowych nie stanowi zmiany umów ani podstawy prawnej rozliczeń – jest jedynie narzędziem pomocniczym służącym ujednoczeniu i usprawnieniu oceny wniosków o płatność,
- wstrzymanie wypłaty środków ma charakter proceduralny, a nie sankcyjny i następuje wyłącznie w sytuacjach określonych w umowie o dofinansowanie oraz dokumentach programowych, m.in. w przypadku braków formalnych, konieczności złożenia wyjaśnień lub przeprowadzenia wymaganej weryfikacji.

Działania podejmowane przez WFOŚiGW wynikają z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności z zasad gospodarnego, celowego i transparentnego wydatkowania środków publicznych, obowiązujących w ramach rozliczania środków unijnych w KPO i FEnIKS.

Ochrona interesów beneficjentów pozostaje jednym z kluczowych celów. WFOŚiGW podejmują decyzje z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności spraw, zasady równego traktowania oraz obowiązujących ram prawnych.

Oceny o charakterze etycznym lub aksjologicznym nie stanowią elementu formalnych procedur rozliczeniowych, które muszą opierać się wyłącznie na przepisach prawa i zapisach umów, a nie na uznaniowości.

4. Czy beneficjenci, którzy zawarli umowy z WFOŚiGW, zostali poinformowani przez WFOŚiGW, że od określonego dnia będą wobec nich stosowane „ceny rynkowe” wstecz, mimo posiadania umowy opartej na regulaminie niewprowadzającym takich cen?

Tabela kosztów jednostkowych została przygotowana i udostępniona wyłącznie jako narzędzie pomocnicze, służące ujednoczeniu oraz usprawnieniu oceny wniosków o płatność. Nie stanowi ona zmiany warunków umów zawartych z beneficjentami.

Rozliczenia są prowadzone zgodnie z umowami o dofinansowanie oraz obowiązującymi dokumentami programowymi. Kwota dotacji określona w umowie ma charakter maksymalny, natomiast ostateczna wysokość wsparcia jest ustalana na etapie rozliczenia na podstawie rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowanych.

5. Jeżeli środki na wypłatę dotacji były zabezpieczone zgodnie z umową, to na jaki cel i do jakich podmiotów kierowana jest obecnie część środków, która jest obniżana (potrącana) beneficjentom oraz podmiotom działającym w ich imieniu?

Kwota dotacji określona w umowie o dofinansowanie ma charakter maksymalny, a jej ostateczna wysokość jest ustalana na etapie rozliczenia na podstawie rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowanych. Jeżeli w toku weryfikacji część kosztów nie zostanie uznana za kwalifikowaną lub nie zostanie prawidłowo udokumentowana, nie powstaje tytuł prawny do wypłaty tej części środków. Oznacza to, że środki te nie są wypłacane, a nie „są potrącane”.

Środki niewypłacone w ramach danej umowy pozostają w dyspozycji Programu i są rozliczane zgodnie z zasadami właściwymi dla danego źródła finansowania, w szczególności w ramach KPO lub FEnIKS. Mogą być wykorzystane wyłącznie zgodnie z celami określonymi w dokumentach programowych oraz przepisach dotyczących wydatkowania środków publicznych i unijnych. Nie są przekazywane do podmiotów działających w imieniu beneficjentów ani przeznaczane na cele niezgodne z Programem.

6. Jak MKiŚ odniesie się do zarzutu, że obniżanie kwot dofinansowania od wskazanego momentu stanowi naruszenie konstytucyjnej zasady równości obywateli wobec prawa? W praktyce część beneficjentów, korzystająca z tego samego programu i tego samego regulaminu, otrzymała inny poziom dofinansowania oraz była

rozliczana w dłuższych terminach, mimo obowiązywania identycznych postanowień regulaminowych.

Zasada równości oznacza równe traktowanie podmiotów znajdujących się w porównywalnej sytuacji prawnej i faktycznej, a nie gwarancję identycznej wysokości dofinansowania ani jednakowego czasu rozliczenia. Należy podkreślić, że wszyscy beneficjenci są objęci tymi samymi regulaminami, zapisami umów oraz zasadami rozliczeń. Zgodnie z nimi kwota dotacji ma charakter maksymalny, a jej ostateczna wysokość ustalana jest na podstawie rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowanych.

Ewentualne różnice w wysokości wypłaconego dofinansowania lub czasie rozliczenia wynikają z indywidualnych okoliczności konkretnej sprawy, takich jak zakres przedsięwzięcia czy kompletność dokumentacji, a nie z odmiennego stosowania zasad wobec poszczególnych beneficjentów. W ocenie MKiŚ, NFOŚiGW i WFOŚiGW praktyka ta pozostaje zgodna z prawem i nie narusza konstytucyjnej zasady równości.

7. Czy planowana jest analiza wsteczna wniosków o płatność już wypłaconych, realizowanych na podstawie regulaminu sprzed 31 marca 2025 r., w celu zastosowania analogicznych kryteriów nowego regulaminu i ewentualnego obniżenia dotacji?

NFOŚiGW i WFOŚiGW nie planują przeprowadzania jakiegokolwiek analizy wstecznej wniosków o płatność, które zostały już rozliczone i wypłacone na podstawie regulaminu obowiązującego przed 31 marca 2025 r.

Nowe zasady Programu, w tym rozwiązania obowiązujące od 31 marca 2025 r., nie są stosowane ani do wcześniej zawartych umów, ani do wypłat już zrealizowanych. Rozliczenia dokonane zgodnie z regulaminami i umowami obowiązującymi w dniu ich przeprowadzenia pozostają ostateczne, chyba że wystąpią przesłanki przewidziane w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, takie jak stwierdzenie nieprawidłowości lub naruszeń.

8. Czy MKiŚ oraz NFOŚiGW mają świadomość, że beneficjenta nadal wiąże (zaakceptowana przez WFOŚiGW) umowa z wykonawcą, a wykonawca – działając na jej podstawie – może domagać się od beneficjenta dopłaty różnicy wynikającej z obniżenia dotacji? Należy podkreślić, że w dużej mierze są to beneficjenci najubożsi, korzystający z najwyższego poziomu dofinansowania.

MKiŚ, NFOŚiGW i WFOŚiGW mają świadomość, że umowa zawarta między beneficjentem a wykonawcą stanowi odrębny stosunek cywilnoprawny i pozostaje wiążąca niezależnie od sposobu rozliczenia dotacji w ramach Programu.

Program polega na częściowym dofinansowaniu inwestycji w zależności od możliwości finansowych beneficjenta (wysokości dochodów rocznych lub miesięcznych, otrzymywanych zasiłków), co determinuje intensywność dotacji (od 40% do nawet 100% kosztów netto). Oznacza to, że od początku Programu dotacja nie pokrywa w pełni zobowiązań beneficjenta wobec wykonawcy, a kwota dofinansowania ma charakter maksymalny i jest ustalana na podstawie poniesionych oraz udokumentowanych kosztów kwalifikowanych. Jednocześnie wprowadzane rozwiązania systemowe, w tym

uporządkowanie zasad rozliczeń, mają na celu ochronę beneficjentów, zwłaszcza osób o najniższych dochodach, oraz ograniczenie ryzyka przenoszenia na nich skutków nieprawidłowo skonstruowanych lub nieuczciwych umów.

9. Czy istnieje plan ponownej weryfikacji wniosków o płatność w celu przywrócenia pierwotnego poziomu dotacji określonego w zatwierdzonej umowie o dofinansowanie?

NFOŚiGW i WFOŚiGW nie planują ponownej weryfikacji wniosków o płatność. Kwota dotacji określona w umowie ma charakter maksymalny, a jej ostateczna wysokość ustalana jest na etapie rozliczenia na podstawie rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowanych.

Wnioski o płatność są oceniane indywidualnie przez WFOŚiGW zgodnie z obowiązującymi zasadami Programu oraz zapisami umów. Rozliczenia dokonane w tym trybie nie podlegają ponownemu przeliczeniu wyłącznie w celu zmiany wysokości wypłaconego dofinansowania, o ile nie wystąpią przesłanki przewidziane w przepisach prawa lub w samej umowie.

10. Czy istnieje dokument taki jak „Księga Procedur”? Jeżeli tak – na jakiej podstawie prawnej został wprowadzony? Czy został wpisany do regulaminu PPCP lub innego dokumentu strategicznego? Jeżeli nie – z jakiego powodu nie został ujęty w regulaminie? Czy instytucje europejskie wyraziły zgodę na stosowanie „Księgi Procedur” przy ocenie wniosków? Czy w procesie jej opracowania uczestniczył Bank Światowy?

Ocena i rozliczanie wniosków o płatność w Programie odbywa się na podstawie umowy o dofinansowanie oraz obowiązujących zasad Programu, które są publicznie dostępne m.in. na stronie czystepowietrze.gov.pl.

W celu ujednoczenia praktyk stosowanych przez WFOŚiGW, w czerwcu 2025 r. opublikowano na stronie Programu tabelę kosztów jednostkowych. Ma ona charakter informacyjny i pomocniczy, nie zmienia zasad Programu ani postanowień już zawartych umów. Stanowi element usprawnienia i ujednoczenia rozliczeń w ramach KPO i FEnIKS.

Materiały operacyjne stosowane w procesie rozliczeń nie mają charakteru normatywnego ani statusu odrębnych dokumentów strategicznych. Ich stosowanie nie wymaga uzyskiwania odrębnej zgody instytucji, takich jak np. Bank Światowy.

11. Czy MKiŚ oraz NFOŚiGW rozumieją i potwierdzają, że wskazane wyżej działania są niezgodne z zasadą niedziałania prawa wstecz oraz zasadą ochrony praw nabytych?

Zasady Programu – w tym regulamin oraz postanowienia umów o dofinansowanie – nie zostały zmienione w odniesieniu do wcześniej zawartych umów. Kwota dotacji określona w umowie od początku ma charakter maksymalny, a nie gwarantowany. Ostateczna wysokość dofinansowania ustalana jest na etapie rozliczenia, na podstawie rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych kosztów kwalifikowanych, zgodnie z zasadami obowiązującymi w dniu zawarcia umowy.

W związku z powyższym brak jest podstaw do stwierdzenia naruszenia zasady niedziałania prawa wstecz ani zasady ochrony praw nabytych.

12. Jaki centralny organ administracji rządowej jest właściwy i zdolny do zapewnienia jednolitego, literalnego stosowania przez wszystkie 16 WFOŚiGW regulaminu programu „Czyste Powietrze” oraz tzw. „dekalogu” (dziewięciu punktów) opublikowanego w komunikacie NFOŚiGW z dnia 10.07.2025r.: <https://czystepowietrze.gov.pl/wazne-komunikaty/usprawnienieprocedurrozpatrywania-wnioskow-o-platnosc> ?

13. Jeżeli organem tym jest MKiŚ, czy potwierdza, że „dekalog” powinien być literalnie stosowany przez każdy WFOŚiGW?

Odpowiadając na oba powyższe pytania, informuję, że MKiŚ współpracuje z NFOŚiGW i WFOŚiGW przy realizacji Programu w kilku formalnych rolach, m.in. jako:

- organ nadzoru nad NFOŚiGW oraz WFOŚiGW
- Instytucja Odpowiedzialna za Realizację Inwestycji w ramach KPO,
- Instytucja Pośrednicząca w programie FEInKS,
- organ nadzoru nad NFOŚiGW jako Operatorem Funduszu Modernizacyjnego.

W ramach tych ról MKiŚ posiada dostęp do informacji o przebiegu realizacji Programu oraz podejmuje działania mające zapewnić jego efektywne wdrażanie oraz zgodność z obowiązującymi przepisami.

Poniżej znajduje się prawidłowy link do komunikatu: <https://czystepowietrze.gov.pl/wazne-komunikaty/usprawnienie-procedur-rozpatrywania-wnioskow-o-platnosc>

Dokument, o którym mowa, został przygotowany i opublikowany w celu uporządkowania relacji między stronami procesu oceny wniosków o płatność oraz wypłaty dotacji. Potrzeba doprecyzowania zasad była zgłaszana zarówno do MKiŚ, jak i NFOŚiGW przez wykonawców.

Od początku współpracy NFOŚiGW z WFOŚiGW w zakresie wdrażania Programu podejmowane są działania mające zapewnić spójność i jednolitość stosowanych praktyk. Należy podkreślić, że WFOŚiGW są odrębnymi jednostkami organizacyjnymi, niepodlegającymi NFOŚiGW, i samodzielnie podejmują decyzje w zakresie swojej działalności.

Ocena i rozliczanie wniosków o płatność należą do WFOŚiGW, które – jako odrębne osoby prawne – działają na podstawie regulaminu Programu oraz zawartych umów o dofinansowanie.

NFOŚiGW, we współpracy z MKiŚ, zapewnia koordynację oraz ujednolicanie praktyk poprzez publikację wytycznych, komunikatów i materiałów pomocniczych, w tym komunikatu z 10 lipca 2025 r. zawierającego tzw. wskazówki usprawniające rozpatrywanie wniosków o płatność. Dokumenty te mają charakter organizacyjny i porządkujący. Nie zastępują zasad Programu ani nie stanowią aktów wiążących w indywidualnych sprawach.

14. Jakie dokumenty są niezbędne do złożenia i prawidłowego rozliczenia wniosku o płatność zgodnie z regulaminem Programu „Czyste Powietrze” obowiązującym w 2023 r. oraz w 2024 r.? Czy zakres tych dokumentów uległ zmianie po 31 marca 2025 r.?

Zgodnie z Programem obowiązującym w latach 2023–2024, do złożenia i prawidłowego rozliczenia wniosku o płatność wymagane były przede wszystkim dokumenty potwierdzające realizację zakresu rzeczowego i finansowego przedsięwzięcia. Obejmowały one m.in. faktury lub inne dokumenty księgowo, potwierdzenia zapłaty, protokoły odbioru prac oraz dokumentację potwierdzającą osiągnięcie wymaganych parametrów technicznych i energetycznych. Szczegółowy zakres dokumentów wynikał z warunków umowy dotacji zawartej z beneficjentem. W uzasadnionych indywidualnie przypadkach WFOŚiGW mogły wzywać do złożenia dodatkowych wyjaśnień lub uzupełnień, jeżeli było to niezbędne do prawidłowej oceny wniosku i mogło umożliwić wypłatę wnioskowanej kwoty dotacji.

Po 31 marca 2025 r., wraz z wejściem w życie nowej odsłony Programu, zakres wymaganej dokumentacji został doprecyzowany i częściowo rozszerzony. Wynika to m.in. z wprowadzenia obowiązkowego audytu energetycznego na początku inwestycji, konieczności przedstawienia świadectwa charakterystyki energetycznej po zakończeniu prac oraz nowych zasad realizacji przedsięwzięć. Zmiany te dotyczą wyłącznie wniosków i umów zawieranych w ramach nowego Programu i nie mają zastosowania do rozliczeń prowadzonych na podstawie dokumentacji obowiązującej w latach 2023–2024.

15. Czy MKiŚ jest świadome, że WFOŚiGW, dokonując oceny wniosków o płatność, wymagają od beneficjentów dokumentów niewymaganych regulaminem? Jeżeli tak – jaka jest podstawa prawna żądania dodatkowej dokumentacji oraz materiału dowodowego, skoro w regulaminie obowiązującym w dniu zawarcia umowy takie dokumenty nie były wymagane? Jeżeli podstawą są tzw. „szczególne przypadki” przewidziane w regulaminie, proszę o wskazanie katalogu tych przypadków, w których WFOŚiGW może żądać dodatkowych wyjaśnień – z doświadczeń przedsiębiorców wynika bowiem, że jest to standardowa praktyka, a nie sytuacja wyjątkowa.

W trakcie oceny wniosków o płatność WFOŚiGW mogą wzywać beneficjentów do złożenia dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów, jeżeli jest to niezbędne do prawidłowej weryfikacji wniosku.

Podstawą takiego wezwania nie jest wprowadzenie nowych obowiązków poza dokumentacją programową, lecz zapisy Programu oraz umów o dofinansowanie, które od początku przewidują możliwość żądania uzupełnień w sytuacjach, gdy złożone dokumenty są niekompletne, niespójne, budzą wątpliwości co do zakresu rzeczowego lub finansowego przedsięwzięcia albo nie pozwalają jednoznacznie potwierdzić kwalifikowalności kosztów. Brak możliwości uzyskania dodatkowych wyjaśnień mógłby skutkować częstymi odmowami wypłaty dotacji z powodu braku pewności co do prawidłowego poniesienia kosztów kwalifikowanych.

Program nie przewiduje zamkniętego katalogu „szczególnych przypadków”, ponieważ potrzeba dodatkowych wyjaśnień wynika każdorazowo z indywidualnych okoliczności

danego wniosku, a nie z automatyzmu czy standardowej praktyki. Żądanie uzupełnień stanowi element procedury rozliczeniowej i służy zapewnieniu zgodnego z prawem, rzetelnego i prawidłowego wydatkowania środków publicznych.

16. Jaki jest stan środków na rachunkach NFOŚiGW oraz wszystkich WFOŚiGW przeznaczonych na program „Czyste Powietrze”, z podziałem na FEnIKS i KPO (w tym zaliczki na poczet KPO wypłacane przez Polski Fundusz Rozwoju) – w ujęciu miesięcznym od 1.01.2023 r. do 1.11.2025 r.? Proszę o przekazanie stanu rachunków na pierwszy dzień każdego miesiąca.

Informacje są przedstawione w załączniku nr 1 do pisma.

17. Czy na etapie uruchamiania programu „Czyste Powietrze” finansowanego ze środków FEnIKS twórcy programu byli świadomi, że terminy określone w regulaminie są w praktyce nierealne do dotrzymania? Na podstawie jakich danych i statystyk z poprzednich edycji ustalono regulaminowe terminy rozpatrzenia i rozliczenia wniosku?

Uruchamiając realizację Programu finansowanego ze środków FEnIKS, przyjmowano regulaminowe terminy rozpatrywania i rozliczania wniosków jako terminy docelowe, możliwe do dotrzymania przy prawidłowym funkcjonowaniu systemu.

Terminy te zostały określone na podstawie doświadczeń z wcześniejszych edycji Programu, danych dotyczących średnich czasów obsługi wniosków w WFOŚiGW oraz wymogów wynikających z zasad wdrażania i rozliczania środków unijnych.

Wydłużenia terminów, które wystąpiły w praktyce, były konsekwencją czynników nadzwyczajnych, w szczególności kumulacji bardzo dużej liczby wniosków, czasowych ograniczeń finansowania w poprzednich latach oraz wzmożonych kontroli związanych z ujawnionymi nieprawidłowościami. Okoliczności te nie były zakładane na etapie projektowania regulaminu, lecz pojawiły się w toku realizacji Programu.

18. Jaka odpowiedzialność prawna spoczywa na osobie rozpatrującej wnioski? Czy WFOŚiGW prowadzą analizę produktywności w przeliczeniu na jednego pracownika? Jeżeli tak – proszę o ich przedstawienie osobno dla każdego z 16 WFOŚiGW.

Osoby rozpatrujące wnioski o płatność w WFOŚiGW ponoszą odpowiedzialność wynikającą z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności przepisów o finansach publicznych, odpowiedzialności pracowniczej oraz – w przypadku naruszeń – odpowiedzialności dyscyplinarnej lub karnej na zasadach ogólnych. Zakres tej odpowiedzialności jest tożsamy z odpowiedzialnością innych pracowników realizujących zadania związane z wydatkowaniem środków publicznych.

MKiŚ ani NFOŚiGW nie prowadzą centralnej analizy produktywności pracowników WFOŚiGW w przeliczeniu na jednego pracownika ani nie dysponują odrębnymi zestawieniami tego rodzaju dla poszczególnych 16 WFOŚiGW. WFOŚiGW są odrębnymi osobami prawnymi i samodzielnie organizują pracę swoich zespołów, w tym prowadzą ewentualne analizy wewnętrzne, które nie są agregowane ani raportowane na poziomie centralnym.

19. Czy urzędnicy oceniający wnioski zostaną pociągnięci do odpowiedzialności za wyrażenie zgody na wypłatę zaliczek przekraczających 50% kwoty dofinansowania?

Wypłata zaliczek, w tym ich wysokość, była i jest realizowana zgodnie z rozwiązaniami przewidzianymi w Programie oraz obowiązującymi procedurami.

MKiŚ nie są znane przypadki wypłaty zaliczek niezgodnie z obowiązującymi zasadami. Ewentualna odpowiedzialność pracowników WFOŚiGW mogłaby być rozpatrywana wyłącznie w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów prawa lub procedur. Nie może ona wynikać ani być domniemywana wyłącznie na podstawie samego faktu wypłaty zaliczki.

20. Jaka odpowiedzialność prawna spoczywa na zarządach funduszy?

Członkowie zarządów NFOŚiGW oraz WFOŚiGW ponoszą odpowiedzialność wynikającą z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności przepisów ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o finansach publicznych, prawa cywilnego oraz – zależnie od okoliczności – odpowiedzialność pracowniczą, dyscyplinarną lub karną na zasadach ogólnych.

Odpowiedzialność ta dotyczy działań lub zaniechań sprzecznych z prawem, w tym naruszenia zasad gospodarnego, celowego i legalnego wydatkowania środków publicznych. Prawidłowa realizacja zadań Programu, zgodnie z regulaminem, umowami i obowiązującymi procedurami, nie stanowi podstawy do przypisywania odpowiedzialności.

Zarządy NFOŚiGW i WFOŚiGW działają w ramach ustawowych kompetencji i podlegają przewidzianym prawem mechanizmom nadzoru i kontroli.

21. Jakie wydatki na kampanie reklamowe poniosły MKiŚ oraz NFOŚiGW w okresie od 01.01.2025 r. do 25.11.2025 r. w związku z promocją programu „Czyste Powietrze”? Proszę o zestawienie z podziałem na miesiące, kanały komunikacji oraz platformy internetowe, w tym w szczególności media społecznościowe.

Informacje z NFOŚiGW są przedstawione w załączniku nr 6 do pisma.

MKiŚ nie poniosło w tym okresie kosztów kampanii reklamowych w związku z promocją Programu.

22. Jakie wydatki poniosły MKiŚ oraz NFOŚiGW w okresie od 01.01.2025 r. do 25.11.2025 r. na działania mające na celu przeciwdziałanie dezinformacji wokół programu „Czyste Powietrze”? Proszę o zestawienie z podziałem na miesiące i platformy.

Działania informacyjne dotyczące Programu są prowadzone w sposób ciągły i zintegrowany jako element bieżącej komunikacji publicznej. Obejmują one m.in. publikację oficjalnych komunikatów, aktualizacje na stronach internetowych Programu oraz wyjaśnienia kierowane do beneficjentów i innych interesariuszy.

Ich celem jest przekazywanie rzetelnych i prawdziwych informacji o Programie, przeciwdziałanie dezinformacji oraz informowanie o reformie Programu i nowych, bezpiecznych dla beneficjentów zasadach jego realizacji.

MKiŚ nie poniosło w tym okresie wydatków na działania mające na celu wyłącznie przeciwdziałanie dezinformacji wokół Programu.

23. Jakie wydatki na kampanie reklamowe poniosły MKiŚ oraz NFOŚiGW w okresie od 01.01.2025 r. do 25.11.2025 r. na promocję rzetelnych wykonawców w ramach programu „Czyste Powietrze”? Proszę o zestawienie z podziałem na miesiące i platformy.

Program ma charakter powszechny i neutralny rynkowo, a wybór wykonawcy należy wyłącznie do beneficjenta. Rolą instytucji publicznych jest zapewnienie jasnych i przejrzystych zasad Programu oraz ochrona beneficjentów poprzez rozwiązania systemowe, takie jak wymagania techniczne, listy kwalifikowanych urzędów czy mechanizmy kontrolne. Instytucje te nie promują żadnych podmiotów działających na rynku.

MKiŚ nie poniosło w tym okresie kosztów kampanii reklamowych na promocję wykonawców Programu.

24. Czy oraz w jakiej wysokości zabezpieczono środki na odszkodowania dla beneficjentów lub wykonawców z tytułu nieterminowej wypłaty środków w stosunku do terminów wynikających z regulaminu?

Dotychczas nie odnotowano sytuacji wymagających tworzenia rezerw finansowych. NFOŚiGW nie wyodrębnił środków na odszkodowania dla beneficjentów z tytułu nieterminowej wypłaty środków w stosunku do terminów określonych w regulaminie. WFOŚiGW rozpatrują wnioski o płatność w Programie i wypłacają środki beneficjentom tak szybko, jak to możliwe, zgodnie z obowiązującymi zasadami oraz umową – po pozytywnej weryfikacji dokumentów. Termin wypłaty przez WFOŚiGW środków to termin instrukcyjny, czyli taki którego przekroczenie nie powoduje nieważności danej czynności ani innych negatywnych skutków prawnych, a służy jedynie usprawnieniu pracy.

25. Czy planowane są prace legislacyjne wprowadzające mechanizm naliczania odsetek w przypadku opóźnień w wypłacie dotacji na rzecz beneficjentów oraz podmiotów działających w ich imieniu?

Nie są prowadzone prace legislacyjne wprowadzające mechanizm naliczania odsetek w przypadku opóźnień w wypłacie dotacji na rzecz beneficjentów oraz podmiotów działających w ich imieniu. WFOŚiGW rozpatrują wnioski o płatność w Programie i wypłacają środki beneficjentom tak szybko, jak to możliwe, zgodnie z obowiązującymi zasadami oraz umową – po pozytywnej weryfikacji dokumentów. Termin wypłaty przez WFOŚiGW środków to termin instrukcyjny.

Obowiązujący Program oraz umowy o dofinansowanie nie przewidują naliczania odsetek od wypłat dotacji. Ewentualne roszczenia mogą być dochodzone wyłącznie na zasadach ogólnych, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

26. Proszę o informację dotyczącą statystyk wniosków o płatność w programie „Czyste Powietrze”. Proszę o przedstawienie danych w tabeli zbiorczej oraz w podziale na województwa, obejmującej:

- a) liczbę złożonych wniosków o płatność oraz łączną kwotę wnioskowaną,
- b) liczbę wniosków wypłaconych w całości (100% kwoty wnioskowanej) oraz łączną kwotę wypłat – według stanu na dzień 25.11.2025 r.,
- c) liczbę wniosków wypłaconych w kwocie niższej niż kwota dotacji określona w umowie („ucięty wniosek”) – według stanu na dzień 25.11.2025 r.,
- d) liczbę wniosków niewypłaconych w żadnej kwocie – według stanu na dzień 25.11.2025 r.

Automatyczna numeracja pytań w interpelacji omyłkowo przypisała nr 27-30 do podpunktów od a do d pytania nr 26.

Informacje są przedstawione w załączniku nr 2 do pisma.

- 31. Proszę o przedstawienie danych osobno dla wniosków złożonych w 2023 r., 2024 r. i 2025 r., w podziale na miesiące (również w okresie zawieszenia programu) oraz na grupy dofinansowania.**

Informacje są przedstawione w załączniku nr 3 do pisma.

- 32. Proszę o informację dotyczącą statystyk dyspozycji wypłaty zaliczek w programie „Czyste Powietrze”. Proszę o przedstawienie danych w tabeli zbiorczej oraz w podziale na województwa, obejmującej:**

- a) liczbę złożonych dyspozycji wypłaty zaliczek oraz łączną kwotę wnioskowaną,
- b) liczbę dyspozycji wypłaconych w całości (100% kwoty wnioskowanej) oraz łączną kwotę wypłat – według stanu na dzień 25.11.2025 r.,
- c) liczbę dyspozycji niewypłaconych w żadnej kwocie – według stanu na dzień 25.11.2025 r.

Automatyczna numeracja pytań w interpelacji omyłkowo przypisała nr 33-35 do podpunktów od a do d pytania nr 32.

Informacje są przedstawione w załączniku nr 2 do pisma.

- 36. Proszę o przedstawienie danych osobno dla wniosków złożonych w 2023 r., 2024 r. i 2025 r., w podziale na miesiące, również w okresie zawieszenia programu.**

Informacje są przedstawione w załączniku nr 3 do pisma.

- 37. Jaki jest średni czas podjęcia czynności w sprawie wypłaty środków, wyrażony w dniach (od złożenia wniosku o płatność do pierwszej odpowiedzi funduszu, np. wezwania do uzupełnienia lub wypłaty środków), w odniesieniu do wniosków o płatność końcową złożonych w okresie od 01.01.2023 r. do 25.11.2025 r.?**

Informacje są przedstawione w załączniku nr 4 do pisma.

- 38. Jaki jest średni czas odpowiedzi funduszu na uzupełnienie wniosku, wyrażony w dniach (od złożenia uzupełnienia do odpowiedzi funduszu, np. kolejnego wezwania**

do uzupełnienia lub wypłaty środków), w odniesieniu do wniosków o płatność końcową złożonych w okresie od 01.01.2023 r. do 25.11.2025 r.?

Informacje są przedstawione w załączniku nr 4 do pisma.

39. Jaki jest średni czas wypłaty środków, wyrażony w dniach (od złożenia pierwszego wniosku o płatność do wypłaty środków), w odniesieniu do wniosków o płatność końcową złożonych w okresie od 01.01.2023 r. do 25.11.2025 r.?

Informacje są przedstawione w załączniku nr 4 do pisma.

40. Jaki jest średni czas oczekiwania na wypłatę środków, wyrażony w dniach (od złożenia dyspozycji wypłaty zaliczki do wypłaty środków na rachunek), w odniesieniu do dyspozycji wypłaty zaliczek złożonych w okresie od 01.01.2023 r. do 25.11.2025 r.?

Informacje są przedstawione w załączniku nr 4 do pisma.

41. Kto podjął decyzję o wprowadzeniu limitów jednostkowych dla termomodernizacji bez okresu przejściowego?

W okresie obowiązywania regulaminów Programu sprzed 31 marca 2025 r. nie podjęto decyzji o wprowadzeniu formalnych limitów jednostkowych dla termomodernizacji poprzez zmianę regulaminu Programu.

Weryfikacja kosztów ponoszonych przez beneficjentów, w tym kosztów termomodernizacji, była i jest prowadzona przez WFOŚiGW na podstawie obowiązujących w danym czasie regulaminów Programu, umów o dofinansowanie oraz przepisów dotyczących gospodarnego, celowego i efektywnego wydatkowania środków publicznych, w tym środków unijnych.

Stosowane w praktyce odniesienia do poziomów cen rynkowych mają charakter weryfikacyjny, a nie normatywny. Nie oznaczają wprowadzenia nowych limitów jednostkowych ani zmiany warunków zawartych umów, dlatego nie wymagały ustanowienia okresu przejściowego.

42. Ile spraw dotyczących nieuczciwych wykonawców w programie zostało skierowanych do prokuratury i ilu podmiotów dotyczyły? Ile z tych spraw zostało umorzonych?

W odniesieniu do Programu, finansowanego z funduszy unijnych, na podstawie informacji otrzymanych z WFOŚiGW i NFOŚiGW, MKiŚ posiada wiedzę o:

- 231 przypadkach czynności prowadzonych przez organy dochodzeniowo-śledcze (w ramach Programu finansowanego z FEnIKS);
- 403 przypadkach pozostających w toku czynności prowadzonych przez organy dochodzeniowo-śledcze oraz 70 postępowaniach, które zostały umorzone (w ramach Programu finansowanego z KPO).

W zaewidencjonowanych przypadkach czynności prowadzone są m. in. przez: Prokuratury Okręgowe i Rejonowe, Komendy Powiatowe i Miejskie Policji, CBA.

Podczas realizacji Programu kierowano do właściwych organów ścigania zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dotyczące nieuczciwych praktyk po stronie wykonawców.

WFOŚiGW są zobowiązane do przekazywania Instytucji Wdrażającej (NFOŚiGW), z poszanowaniem obowiązujących przepisów prawa, wszelkich informacji dotyczących podejmowanych czynności (w tym kontrolnych) lub postępowań prowadzonych w szczególności przez organy ścigania bądź organy nadzoru, dotyczących lub mogących dotyczyć swoim zakresem Projektu Grantowego (Programu). W efekcie tego, w bazie danych NFOŚiGW dotyczącej zgłoszeń o postępowaniach organów ścigania i UOKiK, oraz nadużyciach finansowych w ramach dofinansowań udzielonych w Programie zarejestrowano 697 spraw.

Zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa były i są kierowane do organów ścigania również bezpośrednio przez beneficjentów, część z tych spraw jest przekazywana do wiadomości WFOŚiGW, znajduje się zatem w bazie NFOŚiGW i MKiŚ.

W zakresie Programu finansowanego z FEnIKS, zarówno MKiŚ jak i NFOŚiGW nie posiadają informacji o zakończeniu prowadzonych postępowań, jak również o postawieniu zarzutów osobom podejrzanym przez organy ścigania. MKiŚ i NFOŚiGW nie posiadają również informacji o tego typu sprawach zakończonych prawomocnym wyrokiem sądu. W zakresie Programu finansowanego z KPO, MKiŚ ma wiedzę o 13 przypadkach sporządzenia aktu oskarżenia w następstwie przeprowadzonego postępowania przygotowawczego. W dwóch przypadkach zapadł wyrok w I instancji. MKiŚ nie posiada szczegółowych informacji o przedmiocie i przebiegu postępowań, ponieważ nie był ani ich inicjatorem, ani stroną.

43. Jakie działania planuje się podjąć w celu ochrony uczciwych wykonawców (stanowiących większość branży), którzy prawidłowo zrealizowali inwestycje, tak aby nie doprowadzać do ich bankructwa?

Postępowania prowadzą niezależne organy ścigania, które są właściwe do oceny zasadności zgłoszeń i podejmowania decyzji o ich dalszym biegu.

Ochrona uczciwych wykonawców, którzy stanowią zdecydowaną większość rynku i prawidłowo realizują inwestycje, jest zapewniana przede wszystkim poprzez działania systemowe mające ograniczać nadużycia oraz zwiększać przewidywalność i stabilność realizacji Programu. W tym celu wprowadzono i rozwijane są m.in.:

- rozwiązania porządkujące zasady rozliczeń, w tym tabela kosztów jednostkowych,
- działania na rzecz priorytetowego rozliczania zaległych wniosków,
- mechanizmy ograniczające ryzyko nieuczciwych praktyk rynkowych, co wprost sprzyja wykonawcom działającym rzetelnie.

Równolegle trwają prace analityczne nad rozwiązaniami informacyjnymi dla beneficjentów, w tym nad możliwością udostępnienia Listy Wykonawców spełniających określone kryteria formalne i jakościowe. Lista miałaby charakter pomocniczy i informacyjny, bez ingerencji w swobodę wyboru wykonawcy przez beneficjenta oraz bez tworzenia obowiązkowego systemu certyfikacji.

Program nie reguluje relacji cywilnoprawnych pomiędzy beneficjentami a wykonawcami. Rolą instytucji publicznych jest zapewnienie przejrzystych i stabilnych zasad Programu oraz mechanizmów chroniących beneficjentów i wspierających uczciwych wykonawców.

44. Czy MKiŚ planuje utworzenie listy rekomendowanych wykonawców? Jakie kryteria wpisu na taką listę są rozważane? Czy instytucje europejskie są informowane o tym procesie, biorąc pod uwagę, że może on wpływać na warunki konkurencji rynkowej?

Trwają prace nad przygotowaniem Listy Wykonawców w ramach Programu. Lista ta ma mieć charakter informacyjny, bez obowiązku korzystania z niej i bez wpływu na poziom dofinansowania w przypadku wyboru wykonawcy spoza listy.

Celem rozwiązania jest ułatwienie beneficjentom wyboru rzetelnych firm oraz ograniczenie ryzyka nadużyć, zwłaszcza w przypadku osób mniej zorientowanych na rynku. Zakłada się, że Lista mogłaby zostać uruchomiona w 2026 r., a kryteria wpisu będą miały obiektywny charakter, m.in. związany z doświadczeniem wykonawcy i liczbą prawidłowo zrealizowanych inwestycji.

Rozwiązanie to nie ma na celu ingerencji w konkurencję rynkową i będzie projektowane z poszanowaniem przepisów prawa krajowego i unijnego.

45. Czy od 2018 r. w jakiegokolwiek analizie Banku Światowego (bądź innego podmiotu doradczego), także w formie ustnej, pojawiła się rekomendacja konieczności zaakceptowania określonego poziomu tzw. „złych wniosków”?

W żadnej analizie Banku Światowego ani innego podmiotu doradczego – zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej – nie pojawiła się rekomendacja zakładająca konieczność zaakceptowania określonego poziomu tzw. „złych wniosków” w Programie.

Program od początku jest realizowany na zasadzie rzetelnej weryfikacji wniosków oraz ochrony środków publicznych. Analizy i rekomendacje formułowane przez podmioty doradcze dotyczyły przede wszystkim usprawnienia procesów, poprawy jakości obsługi beneficjentów oraz ograniczania ryzyka nadużyć, a nie świadomej akceptacji nieprawidłowości.

46. Ile firm wykonawczych posiada przeterminowane (niezłożone w terminie) wnioski o płatność? Proszę o informację w podziale na miesiące – według stanu na pierwszy dzień każdego miesiąca – dla każdego miesiąca, w którym upływał termin złożenia wniosku o płatność, począwszy od 01.01.2023 r. (np. 01.01.2025 r. – 100 niezłożonych wniosków; 01.02.2025 r. – 120 niezłożonych wniosków itd.).

Informacje są przedstawione w załączniku nr 5 do pisma.

47. Czy planowane jest wdrożenie prostego podglądu statusu wniosku na wzór strony „ekostatus” w innych województwach (rozwiązanie funkcjonujące obecnie w WFOŚiGW w Krakowie)?

Informacja o statusie wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność jest udostępniana beneficjentom przez WFOŚiGW. Każdy WFOŚiGW realizuje to zadanie indywidualnie, korzystając z rozwiązań organizacyjnych i technicznych dostosowanych do

lokalnych uwarunkowań. Narzędzia informacyjne są sukcesywnie rozwijane na poziomie WFOŚiGW, aby zwiększyć przejrzystość obsługi i poprawić komunikację z beneficjentami.

Na obecnym etapie nie funkcjonuje jednolity, centralny system podglądu statusu wniosków. Działania w tym zakresie są prowadzone w ramach kompetencji poszczególnych WFOŚiGW.

48. Czy planowane jest wprowadzenie jednolitego systemu teleinformatycznego do obsługi PPCP?

Możliwość dalszej integracji i ujednoczenia narzędzi teleinformatycznych wykorzystywanych do obsługi Programu jest analizowana. Celem analiz jest:

- usprawnienie obsługi beneficjentów, w tym poprawa jakości komunikacji,
- zwiększenie spójności i przejrzystości procesów realizowanych we wszystkich WFOŚiGW,
- ułatwienie koordynacji działań i standaryzacji praktyk stosowanych przez poszczególne WFOŚiGW,
- zwiększenie efektywności nadzoru i raportowania, w szczególności w kontekście środków unijnych.

Decyzja o wprowadzeniu jednolitego systemu zostanie podjęta po zakończeniu analiz technicznych, organizacyjnych i finansowych oraz po konsultacjach z WFOŚiGW.

49. Ile wpłynęło odwołań od decyzji o cofnięciu dotacji po kontroli i ile z nich zostało rozpatrzonych pozytywnie? Proszę o podział na miesiące oraz województwa, w okresie od 01.01.2023 r. do 25.11.2025 r.

Informacje są przedstawione w załączniku nr 5 do pisma.

50. Czy po wydarzeniach z dnia 28 listopada 2024 r., kiedy decyzją pani minister oraz prezesa NFOŚiGW jednym poleceniem wstrzymano program „Czyste Powietrze” na podstawie przypuszczeń o rzekomo masowej skali nadużyć – które ostatecznie okazały się marginalne – wykonawcy i beneficjenci mogą otrzymać gwarancję, że program nie będzie w przyszłości wstrzymywany z dnia na dzień na podstawie subiektywnych ocen? Innymi słowy: czy planowane jest wprowadzenie procedur zabezpieczających rynek przed ponownym paraliżem wynikającym z pochopnych decyzji?

Decyzję o czasowym zawieszeniu naboru nowych wniosków w Programie podjął Zarząd NFOŚiGW. Działanie to było związane z koniecznością ochrony środków publicznych oraz zapewnienia zgodności realizacji Programu z przepisami prawa w sytuacji pojawienia się sygnałów o możliwych nieprawidłowościach.

Celem instytucji odpowiedzialnych za Program nie jest wstrzymywanie jego realizacji, lecz zapewnienie jego stabilnego i bezpiecznego funkcjonowania. Doświadczenia z 2024 r. zostały wykorzystane do wzmocnienia mechanizmów nadzoru, doprecyzowania procedur oraz usprawnienia komunikacji, tak aby ewentualne działania korygujące w przyszłości były proporcjonalne i możliwie najmniej uciążliwe dla beneficjentów i wykonawców.

Program jest realizowany na podstawie jasnych zasad i procedur, a ewentualne działania nadzwyczajne mogą być podejmowane wyłącznie w granicach obowiązującego prawa i z uwzględnieniem skutków dla rynku. MKiŚ ani NFOŚiGW nie planują wprowadzenia rozwiązań polegających na nagłym lub nieuzasadnionym wstrzymaniu realizacji Programu.

51. Jakie konsekwencje finansowe i prawne grożą Polsce w przypadku niespełnienia celów programu, przy założeniu, że według aktualnego tempa realizacji oraz poziomu zainteresowania ich osiągnięcie może okazać się niemożliwe?

Realizacja celów Programu, w tym wynikających z zasad korzystania ze środków unijnych, jest stale monitorowana. Obowiązujące harmonogramy zakładają możliwość osiągnięcia celów, a prowadzone działania organizacyjne i systemowe mają przyspieszać realizację i ograniczać ryzyka finansowe oraz prawne po stronie państwa.

Jeśli inwestycje (umowy) w ramach Programu byłyby realizowane niezgodnie z regulaminem, konsekwencje mogą obejmować brak refundacji wydatków, czyli uznanie wydatków za niekwalifikowalne i konieczność zwrotu części lub całości środków. Obciąża to zarówno beneficjentów, jak i budżet państwa.

Na obecnym etapie nie ma przesłanek wskazujących, że cele Programu nie zostaną osiągnięte. Prowadzone są działania mające na celu ograniczenie ryzyk oraz zapewnienie stabilności finansowania.

Proszę o przyjęcie wyjaśnień.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM